

Óli Jacobsen

Vitjan í Ísrael: Á TEMPULFJALLINUM OG Á GRØVINI HJÁ ARAFAT

Á ferðini í Ísrael í november eisini var høvið nýtt at kunna seg um arabiska partin av økinum

Ein av døgnum á ferðini í Ísrael varð nýttur til at síggja tann muslimska og arabiska partin av Ísrael, iroknað vestara árabakkan. Her var høvið nýtt at fáa kunning um, hvussu fólk her uppliva støðuna.

Byrjað varð í Jerusalem saman við Tommy Petersen. Hann hevur í fyra ár arbeitt fyri danska DANIDA, stovnurin hjá danska uttanríkisráðnum, sum skipar fyri menningarhjálp víða hvar.

Uppgávan hjá Tommy var at vera ráðgevi fyri palestinsku stjórnina, serliga í kommunumálum.

Tommy búði saman við konuni, Maju, í Jerusalem, men hann arbeiddi í palestinska høvuðsstaðnum, Ramallah, um 15 km norðan fyri Jerusalem.

Avrátt var at hitta Tommy mánamorgun.

Vit skuldu vitja Tempulfjallið/Al Aqsa, sum er eitt tað mest eldfima økið á hesum leiðum, tí báðir stríðandi partar kanna sær økið.

Jødar halda seg hava søguliga rættin, tí her var teirra gamla tempul, har bert »grátímúrin«, Vestari Múrurin, er eftir.

Muslimar nýta ta grundgeving, at her eru nakrir av teirra fremstu halgidómum, nevniliga Al-Aqsa-moskéin og Dome of the Rock, á donskum Klippemoskéin.

Her skal lítið til at festa eld í. Tað kunnu bæði vera víðgongdir jødar og víðgongd kristin, sum gera sítt. Tað verður ofta av muslimum fatað sum provokation, tá ið hesi koma inn á økið í religiøsum klæðum og við lögreglumonnum at verja tey.

Um ein ísraelskur ráðharri so mikið sum vísir seg har, so verður rok beinanvegin. Serliga minnilig er vitjanin á Tempulfjallinum á sinni hjá Ariel Sharon, seinni forsætisráðharra, sum verður mett at vera byrjanin til eina sokallaða intifada, uppreistur hjá palestinum móti ísraelska valdinum.

Serstøk føroysk vitjan í moské

Grøvin hjá Yasser Arafat í Ramallah

Hetta økið var undan seksdaga krígunum í 1967 partur av Jordan. Men ísraelska stjórnin var tó so mikið skynsom, at hon lata jordanisk myndugleikar hava umsitingina av økinum um hendur. Tó er tað Ísrael, sum hevur ábyrgdina av trygdini.

Fyrr var atgongd hjá øllum. Fleiri føroyingar hava verið inni har tá í tíðini. Men í dag hava ikki muslimar bert atgongd til sjálvtt plássiduttandura, har moskéirnar standa.

Men Tommy hevði tó gjøgnum donsku sendistovuni í Ísrael útvegað okkum eitt serligt loyvi at koma innandura. Tað var eisini ferðaleiðari við, sum vísti runt og greiddi frá.

Hetta var eisini sera áhugavert. Fyrrst var farið inn í Al Aqsa moskéina, sum var ótrúliga stórslegin sum bygningsverk. Moskéin hevði júst fingið eina stóra umvæling, og vit vóru fyrstu vesturlendingar, sum vóru í moskéini aftaná at henda umvæling var liðug.

Al Aqsa moskéin er bygd í ár 705 og verður roknað sum tað triðiheilagsta stað hjá muslimum. Her rúmast eini 6.000 fólk inni.

Síðan var vitjað í Dome of the Rock, Klettamoskein. Byrjað varð at byggja hana í ár 691, og hon verður roknað fyri at vera heimsins elsta muslimska bygningsverk, sum enn

er til.

Hon er serliga kend vegna sín gullkupul, sum sæst um alt Jerusalem. Moskéin er bygd omaná ein klett, sum er sjónligur inni í henni. Tað ber eisini til at nerta við klettin. Sambært muslimum fór Muhamed av hesum kletti til himmals at vitja Várharra. Jødar halda klettin vera staðið, har Abraham á sinni skuldi ofra Ísak. Men tað man nú alt vera meira ivasamt.

Um kvinnur fara í moskeina, so biðja tær vanliga har afturi í moskéini. Tær kunnu ikki vera saman við monnum.

Tá ið stórir halgidagar eru, sum Rahmadan, fara menninir í Al Aqsa, meðan kvinnurnar fara í Klettamoskéina. Tá kunnu tær hava eina moské fyri tær sjálvar!

Runt um á økinum sóust eisini vanligir skúlar fyri arabisk børn og ung. Tað var so mikið heitt inni, at tað varð undirvíst fyri opnum durum.

Ferðaleiðarin legði dent á, at alt økið, sum tað var, var roknað sum ein eind. Hetta var ein moske, hóast fleiri bygningar, so tað er ikki hissini øki, so stórt tað er.

Á grøvin hjá Arafat í kristnum býi

Síðan var farið til Ramallah saman við Tommy. Hóast tað skuldi verið stutt at koyrt 15 km, so tekur tað

Klettamoskéin sæð frá politistøðini á »grátímúrinum« í Jerusalem

longri tíð. Trygdartiltøk ger sítt, at tað ikki kann farast stytstu leið. Umframt hetta, so hevði fyri kortum verið ein yvirgangsatsókn, sum broytti ta vanligu rutuna.

Á hesi rutuni sóu vit annars tað mest ítøkiliga prógvið fyri spenningin í økinum. Hetta er tann múrur, sum Ísrael hevur bygt millum sjálvtt Ísrael og palestinsku økini. Grundgevingin er at forða yvirgangi. Hetta gav eina óhugaliga kenslu.

Tá ferðafólk fara um markið, skal pass víst. Tað er nevniliga forboðið jøðum at fara inn í hesi økini. Vandin fyri gíslatøkur er ov stórir. Vanliga skulu ferðafólk eisini skifta buss við markið, men tað sluppu vit kortini undan á heimferðini aftur til Jerusalem.

Ramallah er sum sagt palestinski høvuðssæti, har forsetin, Mahmoud Abbas, við sínum ráðharrum hevur sæti.

Men tað lögna er, at Ramallah er upprunaliga ein kristin býur við kristnum borgmeistara. Tað eru nógvir arabarar í økinum, sum eru kristnir, og í 10 býum eru teir í meiriluta. So ringur Yassar Arafat annars var sagdur at vera, so ásetti hann, at býir við kristnum meiriluta skuldu hava kristnan borgmeistara. Tó er talið av kristnum arabarum í hesum økjum í minking. Nógvir teirra flyta burtur.

Ramallah verður annars roknaður fyri at vera ein uppá seg verðsligur býur, hóast hann er uppkallaður eftir Allah. Tað er til dømis ikki er nakar trupulleika at fáa alkohol á teimum mongu barrunum í býnum. Tað sigst, at orsøkin til, at palestinska stýrið hevur sæti her, er at hetta er tað nærmasta, teir kundu koma til Jerusalem, sum teir kanna sær, í hvussu er ein part av honum. Í Ramallah búgva um 30.000 fólk.

Saman við Tommy var vitjað á hansara arbeiðsplássi. Har var eingin ivi um, at Arafat framvegis er »livandi«. Á stjórnarskrivstovnum vóru myndir av verandi forseta, Abbas, saman við mynd av Yasser Arafat.

Vitjað var eisini á grøvin hjá Arafat. Hetta var ikki hissini grøv. Hon var meira at kalla eitt mausoleum við tveimum heiðursvaktum alt samdøgrið. So hann er og verður so avgjørt ikki gloymdur.

Sum ein palestini sær støðuna

Í Ramallah var ein góður møguleiki at fáa at hoyra frá einum palestinar, hvussu hann sær støðuna hjá fólkinum. Hesum greiddi Bashir Barghouti frá. Hann er ráðgevi hjá ráðharranum, sum Tommy arbeiddi fyri. Hann greiddi kensluborið frá, hvussu hann sær støðuna sum palestini í hesum øki.